

tla, kakor da bi se dekline balo, kje spodtekniti se. Jaz sem bil po tej prikazni popolnoma očaran, tako da sem komaj vedel, kako sem prišel z gospodinjo do lope.

„Tako“, zadoni globoki glas gospodarja, „le sem postavi vse, tu sem na mizo. Tako! Zdaj pa pogledj tega-le gospoda. Ali ni res čvrst mladenič, kakoršne izredí naša zemlja?“

Marijco obide rudečica, da jej lice kar gori, ko počasi vpré okó v mene, a hitro išče družega predmeta za-nj ter z rokami praska po sneženo-belem prtú na mizi. Tudi jaz sem popolnoma zmešan in nikakor nisem v stanu, najti besede, s katero bi jo nagovoril. Slednjič si vendar pomagam in pričnem:

„Gospodična, ravno sem imel priliko občudovati Vaš vrt, v katerem ste sadili cvetice po navodu gospoda profesorja —“

Kdo je videl že čisto, neokuženo kri? Kdo rudečico purpurne rože, ki se nahaja po njivah med žitom? Ali morda Krške rake, kuhane v kuhinji, kjer so jih navajeni? Taka rudečica oblije gladko lice Mlinarijeve Marijce pri besedi „profesor“, katero sem jaz, ne brez posebnega pomena, spustil iz svojih ust.

Ne vem, kak bi bil konec njene zadrege, ko bi se bil pogovor na ta način gladko razvijal. Toda v takih zadregah pride navadno pomoč od zunaj; tako je bilo tudi tukaj, kajti ravno, ko je bil gospodar jel natakati kozarce, se vzdigne zunaj pred hišo prav vojaški hrup, ženski krik, kokodaskanje petelinov in — kar je presegalo vse — pasje lajanje.

„I kaj vruga je zunaj?“ pravi mlinar in se pomika iz-za mize, kamor se je bil že prej spravil, a v tem hipu prikaže se na pragu krepko podstavljena ženska podoba kričeča:

„Marijca, piška je proč, vrat jej je zavil.“

„Kdo?“ vpraša gospodinja.

„Peš! Ne vem, od kod je prišel —“

Dalje ne more govoriti, kajti pri zadnji besedi se zvali na tla in izpod nje priteče pes — moj pes, v gobcu lepo piško perzijanskega plemena ter se spusti po vrtu; a ko mene zagleda, jo vdere naravnost proti lopi in mi položi zadušeno piško pred noge, potem pa vpré oči va-me in maje z repom, kakor da bi pričakoval kake pohvale.

„Je to li vaš pes?“ me praša mlinar s potegnjenim glasom; pa predno moram kaj odgovoriti, se sliši jok Marijce, mati stopi k njej in jo skuša tolažiti, pa jok postaja vedno silnejši in se čuje še, ko obe ženski zginete v hiši.

„Vrag vzemi žensko občutljivost“, pravi oče čmeren, „če se v kako stvar zaljubijo, potem jim za ves svet še mar ni. Moram vendar iti za njima, da ji potolažim.“

S temi besedami odide tudi oče v hišo in pusti mene samega. Pred mano na tleh leži pišče perzijskega plemena mrtvo, zraven mene pa stoji še vedno pès majaje z repom. Mene prime jeza, sunem pès, ki je našo družbo tako razpodil, da zacvili in z repom med nogami pobegne in išče izhoda iz vrta, ker si skozi hišna vrata menda več ne upa.

Jaz med tem čakam in čakam in iščem besedi, s katerimi bi zagovarjal pasje hudodelstvo, a nihče se ne prikaže, da bi me poslušal. Grem počasi nazaj proti hiši, v vežo, memo kuhinje, kjer pa kuharica nevoljna zapré mi kuhinjska vrata pred nosom, in stojim kmalu na pragu.

„Ali naj naprežem, gospod?“ me praša hlapec, ki je stal pred hlevom.

„Da, le naprežite!“ odgovorim, dasiravno nisem še opravil, kar so mi oče naročili.

Iz hiše ni nikogar, in ko hlapec napreže, se vsedem

na voz, dam hlapcu goldinar, za katerega se mi do tal prikloni, požene belca in voz oddrdrá. Nazaj pogledajočemu se mi zdi, ko da bi skoz okno gledalo obličje Marijce za mano, a bilo je objokano.

Ti zver pasja ti! Kaj mi je napravila! O, le čakaj, da te dobim še enkrat v pest, gorjé ti! Kaj bom očetu sporočil? Če jim resnico povem, me bodo zmerjali, da sem tega pès, seboj vzela. — In potlej pa — Marijca! Njena podoba mi je popolnoma glavo zmešala. Mnogo sem videl že dekličev, lepših in manj lepih, toda take čarobnosti, take — kako bi rekel! — domače, okusne, prikupljive se postave nobene še, ne v svilnatem in ne v bornem platnenem krilu. Da, prav gospodinja se mi je zdela, ki bi bila v stanu, odvaditi človeka mestnih veselosti ter privezati ga na kmetijsko življenje. — Pa čemu take misli? Saj ima svojega profesorja, ki jej je gotovo na srce priraščen in jo bo vzela, da dobí le stalno službo.

Z zadnjo mislijo se tolažim in skušam izbrisati si podobo Marijce iz glave. Da bi se malo raztresel, vstavim konja ter si zapalim smodko; z dimom vred naj se razkadé misli na deklico iz mlina po zraku, ker moja tako ali tako ne more biti. (Dal. prih.)

Narodna smešnica iz Istre.

Zapisal J. V.

M a t i s i n.

Mat kupi ploh špeha, ga navesi u kuhinji. Sin praša mater: Majo! zač ée nam biti ta špeh? Mat mu reče: To éemo staviti malo pod kapus, malo pod braskvu itd. Kad matere ni bilo doma, razreže sin vas špeh i podtakne kuse u zemlju pod kapus i braskve u vrtu. Nato pridu pasi, razgrebu vas vrt i špeh pojedu. Ko pride mat domu, praša sina: Kamo je špeh? On odgovorí: Stavil sam ga u vrtu pod kapus i braskvu, kako ste mi rekla. A mat reče: Tužna jaz! sine, ti si neuman!

Drugo leto zakolje mat prasca doma, i stavi u kuhinji prešute (gnate) i pleća sušit. Sin praša: Majo! zač te nam biti prešuti i pleća? Mat mu reče: To ée nam biti za dobar dan (kadar se bolje jé). Pripeti se, da pride siromah, ko mater ni bilo domá, i reče: „Dobar dan! Sin si misli, sada je prišal „dobar dan“, pak mu dá prešute i pleća va vreću. Kada pride mat doma, praša: Sine, kade su prešuti i pleća? Sin odgovorí: Prišal je „dobar dan“ s vreću, pak sam mu jih dal, kako ste rekla, da hote biti za „dobar dan“. A mat muči tužna i žalostna.

Otrokom je treba nauka, da ne bude škode u hiši.

Glagolitski napis

na zvoniku v Sovinjaku v Istri. *)

1557. va vrime župana Kirina Sirotića.
ki je i starušina
crkveni. ino i
veće sused.

Mnogovrstne novice.

*) Zagrebski nadškof Mihajlovič je daroval za vseučilišče v Zagrebu 30.000 gold.

*) Iz besede ino v tem napisu se razume, da se v Sovinjaku vže meša slovenščina s hrvaščino. Tukaj se najde beseda starušina pravilno pisana od star — staruh — starušina.

* V Pešti so obsodili one osebe, ki so bile krive nesreče na železnici blizo Pešta, pri kateri je bilo veliko Kranjskih delavcev ubitih, več tudi hudo ranjenih. Zatoženih je bilo šest, vsi so bili obsojeni od treh mesecev do 2 leti težke ječe.

Naši dopisi.

V Gorici 10. apr. — Tukajšnji listi popisujejo ovacijo, katero so napravili Goriški meščanje dež. glavarju in državnemu poslancu g. grofu Fr. Coronini-u v Št. Petru (1/4 ure od Gorice proti jugoizhodu). Kakor hitro so bili prišli naši poslanci z Dunaja domu, začelo se je govoriti o ovaciji. Pravili so, da je že sestavljen v ta namen odbor, da že nabira denarje za bakljado itd. Pa zanesljivega se ni nič vedelo in še v ponedeljek, ko je že imela biti ovacija, ni občinstvo nič vedelo, kateri so odborniki za njo. Samo to je bilo jasno, da iniciativa prihaja od naprednjaške italij. stranke, od „Isonzo“-ve. V ponedeljek pa je bil dež in se je odložila demonstracija na sredo 8. dne t. m. Tisti dan je bil po voglih prilepljen poziv k vdeležbi. Po razlaganji podpisanega osnovalnega odbora bi imele biti povod ovaciji grof Coronini-eve pridobitve (?) zastran preuravnjanja naših srednjih šol na narodni podlagi. Ker je pa mnogo ljudi pri nas, katerim preuravnjanje šol ne diši, ki bi pa vendar v liberalizmu za naprednjaškimi narodnjaki radi ne zaostali, raznašala se je njim po volji govorica, da ovacija ima namen gosp. poslanca le bolj zato poslati, ker je odličen liberalec in nasprotnik jezuitov. Bodi si kakor koli: gotovo je, da se je zbrala (v sredo) ob 7. u. zvečer na Travniku velika množica ljudi, ki so šli za bando v Št. P.; bakelj je bilo kakih 50 (ali so gorele — ne vem, ker je bil močan veter in zimski večer). Kako ginljivo je bilo v Št. Petru, ne bom popisoval. Zapomnil sem si iz dotičnih časniških popisov ondašnjih prizorov najbolj tiste grofove besede, ki jih je rekel deputaciji, ko ga je v dvorani pozdravljala. Rekel je neki v svoji ponižnosti, da se mu vse preveč časti izkazuje za njegove zasluge. Jaz pa mislim, da ne bi bilo preveč, ko bi preuravnjanje šol že dognano bilo, kakor si ga naši gospodje meščani domišljujejo. Pa saj si ga ne domišljujejo dognanega, ne, ampak le pritiskati hočejo enomalo vlado in državni zbor; vlado, da resolucijo izvrši, zbor pa, da se ne skesá in jutri ne ovrže, kar je včeraj potrdil. Kar se mene tiče, menim, da resolucija ostane resolucija. Če se jasni §. 19. osnovne drž. postave ni izvršil, kako hočete, da bode sedanje ministerstvo kaj maralo za (v splošnih izrazih sestavljeno) zborovo resolucijo? Znabiti pa vendar, da je gosp. minister baron De Pretis, ki je bil o velikonočnih praznikih tukaj, in ki je gotovo slišal govoriti o pripravah za g. Coronini-evo ovacijo, svojim gg. tovarišem kaj pošepetal na uho, in da se resoluciji vdajo. Na vsak način hočem jaz v tem primerljivi postati novodoben človek, in bom hvalil in častil še — vspeh. — Naj se povrnem spet k odboru za ovacijo. Odbor ta šteje še precej glasovitih mož ex omni genere musicorum. Nezaslišano pa je to, da mu je načelnik — mestni župan, da, prav naš izžrebani mestni župan! Sploh razvija naš oče župan, kar je nekaj časa, tak takt, da znabiti še noben javni glavar ne tacega. Še brezozirni Garibaldi uno leto v Siciliji in v Neapolji se je taktične obnašal. V neki zadevi tukajšnjega dekliskega sirotišča goni sam časniško polemiko v takem tónu, da mi ni mogoče opisati ga. Jaz mislim, da ne ve, kaj pomeni beseda „decorum“. Če so naši glavarji taki, ni čuda, da se bližamo z orjaškimi koraki dobi zlate — surovosti. Naš izžrebani župan je bil tudi prvi, kar Go-

rica stoji, ki se je pri „vstajenji“ na Vel. saboto odlikoval po svoji — nenazočnosti. In to je načelnik „klerikalnega“ mestn. starašinstva! — V kratkem bomo imeli dopolnilne volitve za naš mestni zastop; borba bo bržkone živahna. Šlišim, da je liberalna stranka razcepljena. — Pretekli teden je imelo prestrojeno deželno šolsko svetovalstvo prvo sejo tukaj v Gorici; zastopnika dežele se je nista udeležila, ampak pred sejo odšla. V Istri (v Poreču) sta bila deželnega odbora pooblaščenca pri seji in nista menda nič protestovala, kar se mnogim čudno zdi po takih vzletih, o kakoršnih smo brali po časnikih. — Imenovan je okrajni glavar za Primorsko nek ministerialni tajnik namestnik gosp. Aleksander Schermerl (menda s Kranjskega doma). Znabiti da pride v Tolmin na g. Winklerjevo mesto. Tominci nam bodo znali o svojem času povedati, kakošnega moža so dobili.* — Prva doba sodnijskih obravnav s porotniki se je končala prve dni pretekl. tedna. Pravijo, da se o porotnikih ne sme slabo govoriti; zato bom tudi jaz molčal. Samo dvema obsojencema prisojeno kazen naj oznamim. Nekdo, ki je svojo pijano zakonsko ženo sežgal, dobil je 7 mesecev; nek drug, ki je prijatelja — pričo njegovih pregreh — umoril, 10 let ječe!! V poslednjem primerljivi namreč so naredili porotniki (z večino) iz umora uboj. Nočem pa trditi, da so vedno množeča se hudodelstva in n. pr. umor pretekli ponedeljek v bližnji Fari doperneseni — nek krčmar je ustrelil nekega Maraga-o — sad tacih in enacih obsodeb.

Iz Istre 12. aprila. — Letos imamo po Istri mnogo siromaštva in glada, pripovedujejo, da so se vže našli ljudje po lakoti mrtvi. Mnogi hodijo okoli milošnje prosit, ki je niso še nikoli; na to prihajajo ljudje iz Italije iskat dela na železnici, ali ga ne najdejo, ker se je delo še le na nekih mestih odprlo, pa se klatijo proseči po Istri. Dragina je strašna; vina ni cenejega od 50 nov. bokal. Pravijo, da se je v dolnji Istri pričela neka bolezen goved in prascev. Uboštvo je strašno, a pomoči od nikoder, Slovani si ne znajo pomagati, a Italijani, ki imajo vso oblast v rokah, pak nečejo Slovanu pomagati, še celo ga razmagajo, kedar morejo.

Iz Novega mesta 11. aprila. (Zahvala). Slavni odbor narodne čitalnice v Rojanu blagovolil je nam poslati 100 gld. kot dohodek „besede“, katero je napravilo omenjeno društvo v nedeljo 19. marca na korist našemu „narodnemu domu.“ Slavna čitalnica Rojanska je s tem stopila v kolo ustanovnikov „narodnega doma“ Novomeškega.

Podpisani odbor toraj v imenu čitalnice in „narodnega doma“ izreka najiskrenejo zahvalo slavnej čitalnici Rojanski za znameniti dar od 100 gld., kakor tudi vsem rodoljubom, ki so pri omenjeni „besedi“ dejansko ali inace sodelovali.

Druga naša narodna društva pa naj posnemajo svojo sestro, vrlo čitalnico Rojansko, ter naj na enaki način podpirajo nas, da čem brže dovršimo težki nálog zidanja „narodnega doma“.

Odbor narodne čitalnice kot stavbeni odbor „narodnega doma“.

Iz Kamniške okolice 13. apr. — Vreme je pri nas letos jako čudno. Veliko sredo, ko je bilo prejšnja dva dni res prav gorko, skoraj bi rekel vroče, je med groznem gromenjem tudi toča se vsula. O ljudskih boleznih čuje se skoraj prav od vseh strani. Smrt po nekaterih krajih grozno kosí. Pravijo, da jih po nekaterih farah na dan imajo mrličev po 7, 8 ali še več. Najbolj razsajajo koze. Ljudje so sploh močno preplašeni, ter tožijo nad hudobnimi, zarad katerih Bog svet tepe. Po-

*) Če je pogovor resničen, da jabelko ne pade daleč od drevesa, „grand-nemčurja.“ Vred.